

Centres de recerca

Centres propis

Laboratori d'Estudis Geofísics Eduard Fontserè (LEGEF)

Centre Català de la Nutrició (CCNIEC)

Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural

Laboratori de Fonètica

Centres consorciats

Centre de Terminologia Catalana (TERMCAT)

Centre de Recerca Matemàtica (CRM)

Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF)

Centres propis

Laboratori d'Estudis Geofísics

Eduard Fontserè (LEGEF)

Directora: Emma Suriñach Cornet

Coordinadora: M. del Mar Tapia Jiménez

El Laboratori d'Estudis Geofísics Eduard Fontserè (LEGEF) va ser constituït l'any 1982 i està format per investigadors de diferents institucions amb la finalitat comuna de treballar i divulgar estudis en el camp de les ciències de la Terra. Aquest laboratori centra la seva activitat en l'estudi de la sismicitat i l'estructura interna (litosfera) de Catalunya a partir de les dades de les estacions que gestiona o bé fent servir la informació proporcionada per altres institucions que treballen en el mateix camp.

L'estructura del LEGEF consta d'un director, un col·laborador científic

(que forma part del personal de l'IEC i realitza funcions de secretari i coordinador) i diversos col·laboradors de diferents institucions dins la mateixa àrea de treball. Segons un conveni establert amb la Universitat de Barcelona (UB) el novembre de 1994, els professors, investigadors i becaris de la mateixa Universitat adscrits al LEGEF desenvolupen les activitats de recerca al LEGEF i a la UB. Com a laboratori de l'Institut d'Estudis Catalans, el LEGEF té assignat un membre de l'IEC com a ponent.

El LEGEF disposa d'estacions pròpies que tenen la funció de laboratori, instal·lades al túnel del Cadí (CADI) i al monestir de Poblet (POBL), a més de gestionar, per mitjà d'un conveni, l'estació de la CN Vandellòs II (VAN2). D'al-

tra banda, i gràcies a un conveni marc de cooperació amb la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona (RACAB), gestiona també de manera conjunta amb aquesta institució les estacions digitals que envien senyal a l'Observatori Fabra (FBR i FONT).

Centre Català de la Nutrició (CCNIEC)

Director: Jordi Salas-Salvadó

L'objectiu fonamental del Centre Català de la Nutrició (CCNIEC) és contribuir a l'avenç de la recerca bàsica i aplicada en nutrició i millorar la qualitat de la informació i de la formació nutricional de la societat.

Funcions

Entre les funcions principals del CCNIEC destaquen les següents:

- Coordinar els esforços individuals i col·lectius dels grups d'investigació per a poder resoldre els problemes nutricionals de la ciutadania.
- Fomentar i difondre missatges d'educació nutricional correcta a la població.
- Assessorar les administracions públiques, els mitjans de comunicació, la indústria alimentària i la població en general en temes relacionats amb la nutrició.

La seu del Laboratori d'Estudis Geofísics Eduard Fontserè està situada a l'edifici del carrer de M. Aurèlia Capmany de l'Institut d'Estudis Catalans. Per a una informació detallada sobre la seva activitat, consulteu l'adreça <http://sismic2.iec.cat/drupal>.

- Contribuir a la lluita en contra dels trastorns alimentaris i en contra de l'obesitat.

- Actuar com a element dinamitzador i coordinador de projectes d'investigació bàsica, clínica i epidemiològica relacionats amb la nutrició.

- Desenvolupar iniciatives en el camp de la docència en aspectes relacionats amb la nutrició, en col·laboració amb les universitats.

- Assessorar les administracions públiques en diferents problemes relatius a la competència i l'exercici professional en l'àmbit de la nutrició clínica.

Organització

Els grups que formen el CCNIEC són els següents:

- Grup de recerca Nitrogen-Obesitat (Departament de Nutrició i Bromatologia, Universitat de Barcelona).
- Grup de recerca Nutrició Alimentació, Creixement i Salut Mental (NUTCRSM) (Facultat de Medicina de Reus, Universitat Rovira i Virgili).

— Grup de Recerca en Nutrició Comunitària (CRENC) (Parc Científic de la Universitat de Barcelona).

— Grup de Recerca en Nutrigenòmica (Universitat Rovira i Virgili).

— Grup Laboratori de Biologia Molecular, Nutrició i Biotecnologia - Nutrigenòmica (Universitat de les Illes Balears).

— Grup d'Estudi de l'Estat Nutricional - Biodisponibilitat d'Elements Minerals (BIONUTEST) (Universitat de València).

— Grup de recerca Observatori de l'Alimentació (ODELA) (Parc Científic de la Universitat de Barcelona).

— Grup de recerca Unitat de Trastorns de la Conducta Alimentària Infantojuvenil (Hospital Clínic de Barcelona).

— Grup de Recerca en Nutrició i Fisiologia (Universitat de Barcelona).

— Grup de recerca Unitat de Nutrició, Medi Ambient i Càncer (UNAC) (Institut Català d'Oncologia - IDIBELL).

— Grup de recerca Unitat Funcional d'Obesitat (Hospital Clínic de Barcelona).

— Grup de recerca Fundació Dieta Mediterrània (Fundació Dieta Mediterrània, Barcelona).

— Grup de recerca Risc Cardiovascular i Nutrició (Institut Municipal d'Investigació Mèdica, Barcelona).

— Grup de recerca Antioxidants Naturals: Polifenols (Universitat de Barcelona).

— Grup de Recerca en Lípids (IDIBAPS) (Hospital Clínic de Barcelona).

— Grup de Recerca en Nutrigenètica i Genòmica Cardiovascular i de l'Obesitat (Facultat de Medicina de la Universitat de València).

— Grup de Recerca en Medicina Interna (Hospital Clínic de Barcelona).

— Grup de recerca Nutrició, Lípids, Genòmica Nutricional i Risc Cardiovascular (Universitat Rovira i Virgili / Hospital Universitari Sant Joan de Reus).

— Grup de recerca Aspectes Nutricionals i Bromatològics dels Lípids (Universitat de Barcelona).

— Grup de Recerca en Nutrició Comunitària i Estrès Oxidatiu (Universitat de les Illes Balears).

— Grup de recerca Amines i Poliamines Bioactives dels Aliments (Universitat de Barcelona).

— Grup de recerca Antioxidants - Tecnologia de Productes Vegetals (Universitat de Lleida).

— Grup de recerca Qualitat Nutricional i Tecnològica dels Aliments (Universitat de Barcelona).

— Grup de recerca Nutrició i Salut Mental (Universitat Rovira i Virgili).

— Grup de recerca Aromes i Factors de Qualitat de Begudes i Aliments.

— Grup de recerca Biomarcadors i Metabolòmica Nutricional dels Aliments.

Premis

L'acte de lliurament dels tres premis atorgats tingué lloc a la Sala Prat de la Riba de l'IEC, el dia 5 d'octubre de 2012. El Jurat estava format pels membres de la Junta Permanent del CCNIEC Jordi Salas-Salvadó, M. Isabel Covas, Lluís Serra, Josep A. Tur i Montserrat Barbany; el director general de Salut Pública de la Generalitat de Catalunya, i el director general d'Alimentació, Qualitat i Indústries Alimentàries de la Generalitat de Catalunya. Presidiren l'acte Salvador Giner de San Julián, president de l'IEC; Antoni Mateu i Serra, director de l'Agència de Salut Pública de Catalunya de la Generalitat de Catalunya, i Domènec Vila Navarra, director general d'Alimentació, Qualitat i Indústries Agroalimentàries del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural de la Generalitat de Catalunya.

III Premi CCNIEC Ramon Turró en reconeixement d'una trajectòria d'excel·lència en el camp de la nutrició (2012)

El CCNIEC, conscient de la importància que té un correcte estat nutricional de la població, va decidir concedir el premi en reconeixement a la trajectòria vital d'excel·lència en el camp de l'alimentació i la nutrició a Catalunya i els Països Catalans al professor Abel Mariné Font, catedràtic emèrit de la Universitat de Barcelona, per la seva trajectòria científic-

ca nacional i internacional en relació amb les seves tasques investigadores, de gestió, acadèmiques i divulgadores.

III Premi CCNIEC a la millor iniciativa de la indústria alimentària (2012)

El CCNIEC, conscient de la importància que té la indústria alimentària i la relacionada amb la nutrició a Catalunya i els Països Catalans, concedeix una distinció a la millor iniciativa en el camp de la innovació en els seus productes, la millora de l'alimentació de la població o l'educació alimentària.

El premi fou atorgat a l'empresa Borges per la promoció de la recerca científica en relació amb els beneficis del consum de fruita seca i de la dieta Mediterrània.

I Premi CCNIEC Marc Viader a la innovació en productes alimentaris (2012)

S'atorgà a l'empresa Europastry, pel seu decidit impuls en la recerca de la millora nutricional dels seus productes de masses congelades. Europastry va ser l'empresa pionera d'aquest sector a eliminar l'ús de greixos parcialment hidrogenats, i actualment ha realitzat una decidida proposta per la reducció de sal en el pa en varietats de gran consum, mitjançant la utilització de sals alternatives que comporten una reducció significativa de la ingesta de sodi de la població.

Per a una informació més detallada sobre l'activitat, consulteu l'adreça <http://www.ccniec.cat>.

Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural

Director: Joan A. Argenter i Giral

Creació de la Càtedra

El 25 de febrer de 2002, la UNESCO i l'IEC signaren el conveni de creació de la Càtedra UNESCO de Llengües i Educació. L'organisme internacional i la institució hoste n'han mantingut la vigència d'acord amb el procediment establert per a la renovació periòdica del conveni. Durant aquest període, la Càtedra UNESCO de Llengües i Educació promogué i cooperà amb projectes i activitats orientats a l'etnoeducació, l'objectiu de la qual és l'elaboració de programes escolars basats en la llengua, la cultura i els valors propis d'aquells qui en són destinataris: les comunitats que són desposseïdes d'aquests valors precisament allí on més caldria respectar-los, el sistema escolar.

La Càtedra UNESCO ha contribuït, doncs, en projectes que afecten aspectes que el sistema oficial no preveu, sigui perquè la llei n'és aliena sigui perquè resta inaplicada.

Amb data 25 de febrer de 2012, la UNESCO i la institució hoste acorden la conversió de la Càtedra UNESCO de Llengües i Educació en la Càtedra UNESCO de Diversitat Lingüística i Cultural.

Allarg d'aquests anys, la Càtedra UNESCO ha desenvolupat activitats de diversa mena: cursos de formació, cicles

de conferències, organització de congressos i seminaris internacionals, projectes de recerca i projectes de cooperació, participació en congressos i altres fòrums internacionals, estudis de camp, participació en processos de revitalització lingüística i seguiment d'aquests, elaboració de publicacions pròpies i contribució en altres obres col·lectives.

Objectius

L'objectiu principal de la Càtedra és l'estudi i la promoció de la diversitat lingüística i cultural, i de les pràctiques adients per al seu manteniment i desenvolupament. En són objectius específics els processos de codificació, estandardització i revitalització lingüístiques, així com la recuperació i el manteniment de pràctiques culturals a través de l'etnoeducació i el manteniment de la llengua patrimonial mitjançant l'aprenentatge i l'ús en el context d'aquestes pràctiques; la transferència de coneixement envers altres institucions i comunitats immersides en el procés de recuperació d'una llengua.

Amb aquest objectiu, la Càtedra realitza activitats de formació i de difusió, contribueix a projectes de recerca i de cooperació, i difon els resultats de la recerca i la intervenció a través de les seves i altres publicacions. En tot moment es guia per la intervenció corresponsable amb els actors locals.

Personal col·laborador

La Càtedra consta de cinquanta-dos col·laboradors externs —professors, conferenciants, investigadors, autors— en activitats concretes: vint-i-vuit d'institucions nacionals i vint-i-quatre d'institucions estrangeres.

Entitats col·laboradores

— Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans

— Associated Schools Project Network - Linguapax Schools

— Institut National des Langues et Civilisations Orientales - INALCO - CNRS (París)

— University of Cyprus - Department of Byzantine and Modern Greek Studies (Nicòsia)

— Académie des Langues Kanak, Nouméa (Nova Caledònia)

— Foundation for Endangered Languages (FEL) (Bath, Regne Unit)

— GELA. Grup d'Estudis de Llengües Amenaçades (Barcelona)

— College of Hawaiian Language, University of Hawaii (Hilo)

— INCLUIR. Instituto para la Inclusión Social y el Desarrollo Humano Asociación Civil (Buenos Aires)

— Departament de Filologia Catalana, Universitat Autònoma de Barcelona

Activitats de formació

Cooperació amb l'Associated Schools Project Network - Linguapax Schools (Xarxa

d'Escoles Associades a la UNESCO - Escoles Linguapax). S'han dut a terme seminaris de formació i d'orientació pedagògica en els valors de la cultura de la pau. L'objectiu ha estat la formació de mestres de primària i secundària en escoles públiques i privades. Hi han participat dotze escoles.

Projectes de recerca

S'ha continuat el projecte «Saber escolares desde la lengua y la cultura wichi», iniciat el curs 2011-2012. El 2013 s'han publicat un seguit de cartells que inclouen informació alfabètica i lèxica, així com altres materials dirigits a l'alumnat:

a) Material didàctic sobre llenguatge i coneixement cultural per a les escoles bilingües: un pòster de l'alfabet wichi i quatre cartells sobre el cos humà.

b) Material didàctic sobre llengua, literatura i medi ambient per a l'alumnat del primer cicle de primària: *Fwala T'ëñlol Lahetenek*.

c) Material didàctic sobre llenguatge, ciències naturals i ciències socials per als infants en edat preescolar i l'alumnat del primer cicle de primària: *Oletaj-Chistaj. El chaguar*. Basat en la sistematització de l'experiència educativa desenvolupada per dos mestres de preescolar, es va centrar en la recuperació de les pràctiques tèxtils de les comunitats wichi en l'ús del *chaguar* (bro-mèlia). Permet treballar de manera transversal les àrees de ciències naturals, arts, llenguatge, tecnologia i narrativa.

Seminaris i conferències

— Seminari «La normalització lingüística i el procés de renovament pedagògic: els models aplicats a Catalunya i l'estat d'aplicació de la legislació sobre minories lingüístiques a Itàlia». Organitzat per la Regione Autonoma della Sardegna. Barcelona, 9 de novembre de 2012.

— Conferència «New speakers, old codes, new codes: language shift and revitalization in Alghero», per Joan A. Argenter i Enrico Chessa. Fou una contribució al bloc «New speakers: the socio-linguistics of boundary crossing», coordinat per Joan Pujolar i Bernardette O'Rourke, en el marc de l'American Anthropological Association Meeting: «Borders and Crossings», que tingué lloc a San Francisco, CA, del 14 al 18 de novembre de 2012.

— Trobada de germanor i intercanvi d'experiències sobre normalització de la llengua entre el Comité Nacional de Coordinación de los Consejos Educativos de Pueblos Originarios de Bolivia (CNC-CEPO) i l'Institut d'Estudis Catalans, a Barcelona, el 20 de desembre de 2012. S'hi féu la presentació pública dels llibres *Nación guaraní Ñamae Ñande Rekore / Una mirada a nuestro modo de ser (Ensayos socio-antropológicos)*, d'Elías Caurey, i *Diccionario etimológico y etnográfico de la lengua guaraní hablada en*

Bolivia (guaraní-español), d'Elio Ortiz i Elías Caurey, en què participaren Joan A. Argenter i Joan Martí i Castell. Barcelona, 20 de desembre de 2012.

— 3rd He 'Ōlelo Ola Conference: «'O Ka 'Ōlelo Ke Ka'ā O Ka Maui. A Living Hawaiian Language: Our Language Binds Us To Our Culture». Estudi de camp sobre la revitalització de l'idioma hawaïà. Organitzat pel Consorci Nāwahīokalani'ōpu'u Hawaiian Medium School, 'Aha Pūnana Leo. Hilo, Hawaii, 4 i 5 de març de 2013.

— Conferència plenària «Permeabilitat i clivelles: identitats, generacions, disrupció cultural, codis, ideologies, legitimitats. Substitució i revitalització de la llengua a l'Alguer», per Joan A. Argenter, en sessió de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. Barcelona, 15 de març de 2013.

— 3rd International Conference on Language Documentation and Conservation (ICLDC): «Sharing Worlds of Knowledge», al campus Mānoa de la Universitat de Hawaii. Honolulu, 28 de març de 2013.

— Trentè aniversari de l'aprovació de la Llei de normalització lingüística a Catalunya, organitzat pel Parlament i el Govern de la Generalitat de Catalunya. Barcelona, 15 de juliol de 2013.

Laboratori de Fonètica

Director: Daniel Recasens

El Laboratori de Fonètica de l'Institut d'Estudis Catalans desenvolupa projectes de recerca de fonètica experimental des de 1990 ençà sota la direcció del lingüista Daniel Recasens, i la participació de personal contractat i becaris procedents dels camps de l'estadística.

S'ocupa de l'estudi de les característiques articulatòries i acústiques dels dialectes catalans, i de les tendències de canvi fonètic i fonològic en català antic i en català actual. També investiga els mecanismes de producció i coarticulació de vocals i consonants del català. Per a dur a terme la recerca, disposa d'un equipament per a l'enregistrament i l'anàlisi articulatòria i acústica de sons de parla (magnetòmetre, electropalatògraf, electroglotògraf, equip Kay Elemetrics) i també està equipat per a preparar tests

de percepció i de temps de reacció per a l'avaluació de l'efectivitat de paràmetres acústics en la identificació de fonemes i sons.

Coordina un grup de recerca consolidat de la Generalitat de Catalunya, participa en altres projectes de recerca i organitza el XV Congrés Internacional de Ciències Fonètiques. Els resultats es publiquen en llibres i en revistes de prestigi en el camp de la fonètica experimental, de la lingüística i de la filologia: *Diachronica*, *Estudis Romànics*, *Journal of the Acoustical Society of America*, *Journal of Phonetics*, *Journal of Speech and Hearing Research*, *Language and Speech*, *Phonetic* i *Speech Communication*.

Trobareu una relació de les publicacions més rellevants i la informació detallada sobre el projecte en l'apartat «Recerca - Centres i laboratoris» del web de l'IEC.